

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยศึกษาแนวความคิดและค้นคว้าข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและใช้แบบสอบถามทำการสำรวจความคิดเห็นและการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างในการหาแนวทาง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรตามโครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวไม่เหมาะสมเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่น ในพื้นที่อำเภอสี้ออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ” ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในพื้นที่อำเภอสี้ออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 122 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

- 1.1 เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสอบถามการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรตามโครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวไม่เหมาะสมเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่น ในพื้นที่อำเภอสีอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญซึ่งผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ ตลอดจนผลงานเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาประมวลสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อบรรยายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ประเภทเกษตรกรรม จำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ และการสนับสนุนจากภาครัฐ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรตามโครงการ ข้อคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) การให้คะแนนระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 100)

- 5 หมายถึง เห็นด้วย มากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วย มาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วย ปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วย น้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดให้แสดงข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรตามโครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวไม่เหมาะสมเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่น ในพื้นที่อำเภอสีอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

1.2 เครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หลังจากเก็บข้อมูลเชิงปริมาณแล้ว ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทราบข้อมูลด้านต่าง ๆ ในเชิงลึกมากยิ่งขึ้นและเพื่อให้ทราบว่าข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมีความเชื่อมโยง ตรงกัน หรือขัดแย้งกัน

2. การสร้างเครื่องมือ

2.1 สร้างแบบสอบถามโดยการศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรตามโครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวไม่เหมาะสมเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่น ในพื้นที่อำเภอสี้ออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อนำมากำหนดกรอบการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหา โดยกำหนดข้อคำถามให้มีจำนวนมากไว้ก่อน แล้วจึงนำมาตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อให้ข้อคำถามที่ถูกต้องที่สุด

2.2 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบให้คำแนะนำ ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

2.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และปรับปรุงแก้ไขตาม คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อความถูกต้องในแบบสอบถามให้มีข้อความที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ เพื่อขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ดังมีรายนาม ดังนี้

2.3.1 รองศาสตราจารย์ ดร. จิตติ กิตติเลิศไพศาล คณบดีคณะ วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.3.2 ดร.ปิยะจันต์ ปัทมดิลก อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.3.3 ดร.ปณิธิ การสมดี อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และ วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

2.3.4 นายพิทยา โนรีรัตน์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรอำเภอสี้ออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

2.3.5 นางสาวสุกัญญา สังข์ศรี นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรอำเภอสี้ออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

2.4 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอต่อประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข เป็นขั้นตอนสุดท้าย ก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

2.5 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามดำเนินการ ดังนี้

2.5.1 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการบ้านน้ำท่วม จำนวน 30 คน

2.5.2 นำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – Total Correlation) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ด้วยวิธีครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98

2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรเป้าหมาย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยกับเกษตรกร ในเขตพื้นที่อำเภอสิโสม อำนาจจังหวัดอำนาจเจริญ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบ และวิเคราะห์ข้อมูลจากประชากรเป้าหมาย 122 ฅบ้บ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง
2. สำหรับแบบสอบถามที่ไม่ได้รับคืนตามกำหนด หรือไม่ได้ครบตามจำนวนและเวลาดำหนด ผู้วิจัยได้เดินทางไปติดต่อเพื่อขอรับแบบสอบถามคืนจากประชากรเป้าหมายที่ยังไม่ได้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองอีกครั้งเพื่อให้ได้แบบสอบถามครบตามกำหนด
3. วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่รวม 10 คน ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้นำอำเภอ ผู้นำท้องถิ่น ผู้แทนเกษตรกร และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เนื่องจากผู้นำอำเภอ ผู้นำท้องถิ่น คือบุคคลที่มีความรู้ในการจัดทำโครงการ ส่วนผู้แทนเกษตรกร คือ บุคคลในพื้นที่ที่จะรู้ข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของเกษตรกรเป็นอย่างดี และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ คือ บุคคลที่มีความรู้ด้านการปลูกพืชในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อได้แบบสอบถามคืนมาแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์เท่านั้นไปวิเคราะห์

2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์โดยการลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อและบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

3. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามและการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) นำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมการบรรยาย โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระที่จะศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรตามโครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวไม่เหมาะสมเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่น ในพื้นที่อำเภอสีอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยเรียงจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดของลิเคอร์ท (Best and Kahn, 1993, p. 247, อ้างถึงใน ไพฑูรย์ พิชัย, 2552, หน้า 88)

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรตามโครงการ โดยเอาค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัด โดยตามเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 101)

- 4.51-5.00 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคำถามปลายเปิดให้แสดงข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรตามโครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวไม่เหมาะสมเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่น ในพื้นที่อำเภอสีอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้วิธี Content Analysis ในการสรุปข้อมูลที่ได้จากเอกสาร เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรตามโครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวไม่เหมาะสมเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่น ในพื้นที่อำเภอสีออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีสถิติดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน
  - 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
  - 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
  - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's-Coefficient)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรตามโครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวไม่เหมาะสมเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่น ในพื้นที่อำเภอสีออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ตามปัจจัยส่วนบุคคล ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ t - test (Independent) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) ด้วยค่า F - test กรณีพบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบ LSD (Least Significant Different)

4. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติตามโครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวไม่เหมาะสมเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่น ในพื้นที่อำเภอสีออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ โดยผู้วิจัยหาแนวทางพัฒนาโดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยรวมของแต่ละด้าน นำมาจัดทำค่าตามแบบมีโครงสร้างดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน เพื่อหาแนวทางการพัฒนารายละเอียดดังตาราง 4

ตาราง 4 รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์แนวทางพัฒนา

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง/อาชีพ
1	นางสาคร โสภา	ประมงอำเภอสี้ออำนาจ
2	นายไสว ทานะภาค	กำนันตำบลอำนาจ
3	นายสุข ชมพูแสน	ผู้แทนสภาเกษตรกร
4	นายวีระ อุณาพันธ์	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 13 บ้านน้ำท่วม
5	นายธงชัย บุญมาลี	สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลเปือย
6	นางปราณี กาแก้ว	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน บ้านดงบัง
7	นางสง่า คุณโทเงิน	เกษตรกร
8	นางทองเปี่ยม ธรรมาสาร	อสม., กรรมการหมู่บ้าน บ้านหัวดง
9	นางรุ่งนภา บึงไถล	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายบริหาร บ้านน้ำท่วม
10	นางไพเราะ ปรีอทอง	เกษตรกร